

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Natura 2000beheerplannen

Zaaknummer
833848

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 14 juli 2026

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van de voorbereiding van de nieuwe Natura 2000-beheerplannen voor de Deltawateren. Aanleiding is een recent bestuurlijk overleg tussen Rijkswaterstaat, de betrokken ministeries en de mede-bevoegde provincies over de voorbereiding van de beheerplannen voor de Voordelta en de Vlake van de Raan. Tijdens dit overleg zijn de voortgang van het proces, de planning en de belangrijkste inhoudelijke aandachtspunten besproken.

Stand van zaken

De huidige Natura 2000-beheerplannen voor de Deltawateren zijn in 2022 met zes jaar verlengd en lopen af in 2028. Uiterlijk vóór die datum moeten nieuwe beheerplannen zijn vastgesteld. De beheerplannen beschrijven welke maatregelen nodig zijn om de Natura 2000-doelstellingen te realiseren, welk bestaand gebruik mogelijk blijft en welke activiteiten kunnen worden vrijgesteld van een vergunningplicht. Daarnaast vormen zij het kader voor beheer, monitoring, vergunningverlening(?) en handhaving.

Rijkswaterstaat is als voortouwnemer verantwoordelijk voor de voorbereiding van de beheerplannen en de coördinatie van het besluitvormingsproces. De provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland en de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur zijn gezamenlijk bevoegd gezag en dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke vaststelling en uitvoering van de beheerplannen.

De planning is ambitieus en kent nauwelijks ruimte voor vertraging. Voor de Voordelta en de Vlake van de Raan wordt eind 2026 een besluit genomen over het voorkeursalternatief. Daarna volgen in 2027 de overige Natura 2000-gebieden.

Bestuurlijke opgave

De voorbereiding van de nieuwe beheerplannen vraagt de komende periode om belangrijke bestuurlijke afwegingen. Daarbij staat Zeeland voor de opgave om de Natura 2000-doelstellingen te realiseren én tegelijkertijd ruimte te houden voor de maatschappelijke en economische functies van de Deltawateren. Dat vraagt om een zorgvuldige balans tussen natuur, recreatie, visserij, scheepvaart en andere vormen van gebruik.

Het uiteindelijke doel is te komen tot beheerplannen die ecologisch effectief, juridisch houdbaar en uitvoerbaar zijn én kunnen rekenen op voldoende maatschappelijk draagvlak. Vanuit dat perspectief vragen de onderstaande onderwerpen bijzondere aandacht.

Participatie en draagvlak

Een belangrijk onderdeel van het opstellen van de nieuwe beheerplannen is de participatie met gebruikers, belangenorganisaties en andere betrokken partijen. Rijkswaterstaat organiseert hiervoor onder andere rondetafelbijeenkomsten. Het doel van deze bijeenkomsten is om in een vroeg stadium alle mogelijke maatregelen te bespreken en deze, op basis van ecologische effectiviteit, maatschappelijke effecten en draagvlak, stapsgewijs terug te brengen tot een pakket van maatregelen dat zowel bijdraagt aan het realiseren van de Natura 2000-doelstellingen als kan rekenen op voldoende maatschappelijk draagvlak.

Rond enkele recent georganiseerde bijeenkomsten is onrust ontstaan. Niet alle deelnemers hadden hetzelfde beeld van het doel en de status van de gesprekken. Hierdoor ontstond bij een deel van de aanwezigen de indruk dat al sprake was van voorgenomen maatregelen, terwijl de bijeenkomsten juist bedoeld waren om mogelijke maatregelen te verkennen en hierover het gesprek met de omgeving aan te gaan.

Deze ontstane onrust is met Rijkswaterstaat besproken. Rijkswaterstaat heeft aangegeven deze signalen mee te nemen in het vervolg van het participatieproces en extra aandacht te besteden aan heldere communicatie over het doel en de fase van het proces. Gedeputeerde Staten waarderen dat betrokken partijen al in een vroeg stadium worden betrokken bij de voorbereiding van de beheerplannen. Een zorgvuldig participatieproces draagt bij aan een betere belangenafweging en vergroot het maatschappelijk draagvlak voor de uiteindelijke keuzes.

Behoud van vrijstellingen

Voor Zeeland is het van groot belang dat bestaande vrijstellingen voor activiteiten in de Deltawateren zoveel mogelijk behouden blijven. Wanneer bestaande vrijstellingen juridisch niet langer houdbaar blijken, wordt onderzocht of deze onder aangepaste voorwaarden kunnen worden voortgezet. Daarmee kan, binnen de wettelijke kaders, zoveel mogelijk ruimte worden behouden voor bestaand gebruik.

Het vervallen van vrijstellingen kan grote gevolgen hebben voor onder meer de visserij, recreatie, scheepvaart en andere gebruikers van de Deltawateren. Zonder vrijstellingen worden meer activiteiten vergunningplichtig. Dat betekent niet alleen een toename van de administratieve lasten voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, maar ook een aanzienlijke uitbreiding van het aantal vergunningaanvragen.

Voor de provincie Zeeland heeft dit daarom eveneens belangrijke consequenties. De provincie is voor een groot deel van de Natura 2000-activiteiten het bevoegd gezag voor vergunningverlening. Minder vrijstellingen leiden daardoor tot een grotere uitvoeringsopgave, meer vergunningprocedures en een hogere druk op de ambtelijke capaciteit. Het zoveel mogelijk behouden van juridisch houdbare vrijstellingen is daarom niet alleen van belang voor gebruikers van de Deltawateren, maar ook voor een doelmatige uitvoering van de wettelijke taken van de provincie.

Natuurherstel en uitvoerbare maatregelen

Uit de eerste analyses blijkt dat de staat van instandhouding van verschillende habitattypen en soorten onder druk staat. Om verdere achteruitgang te voorkomen worden verschillende maatregelpakketten uitgewerkt, variërend van een basispakket tot pakketten die zijn gericht op versneld natuurherstel of een toekomstbestendige ontwikkeling van de gebieden.

Bij de uitwerking van deze maatregelen spelen ook kennisleemten een rol. Voor een aantal instandhoudingsdoelstellingen bestaat nog onvoldoende inzicht in de ontwikkeling van soorten en habitattypen en in de effecten van maatregelen. In die situaties kan het voorzorgsbeginsel een rol spelen. Tegelijkertijd is duidelijk dat niet alle knelpunten het gevolg zijn van onzekerheden in de gebruikte methodiek; op onderdelen is sprake van een aantoonbare achteruitgang van natuurwaarden. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging, waarbij nieuwe kennis en monitoring waar mogelijk worden benut om maatregelen goed te onderbouwen.

Gedeputeerde Staten onderschrijven het belang van natuurherstel. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat maatregelen aantoonbaar effectief zijn, proportioneel worden ingezet en juridisch houdbaar zijn. Ook moet steeds zorgvuldig worden afgewogen welke gevolgen maatregelen hebben voor het gebruik van de Deltawateren en moet helder kunnen worden uitgelegd waarom maatregelen noodzakelijk zijn.

Financiële uitvoerbaarheid

De uitvoering van de beheerplannen vraagt om voldoende financiële middelen en uitvoeringscapaciteit. Op dit moment bestaat nog geen volledige duidelijkheid over de financiering van alle benodigde maatregelen en de daarvoor benodigde capaciteit. De beschikbaarheid van voldoende middelen is een belangrijke randvoorwaarde voor een succesvolle uitvoering van de beheerplannen. Zeeland blijft daarom aandacht vragen voor een realistische uitvoeringsopgave en een passende financiële bijdrage van het Rijk.

Planning

De planning voor de nieuwe beheerplannen is zeer krap. Vertraging kan ertoe leiden dat de huidige beheerplannen aflopen voordat nieuwe plannen zijn vastgesteld. Dat brengt onzekerheid met zich mee voor gebruikers van de Deltawateren en kan ertoe leiden dat bestaande vrijstellingen vervallen, waardoor meer activiteiten vergunningplichtig worden. Ook neemt daarmee de kans op juridische procedures en handhavingsverzoeken toe. Een zorgvuldig én tijdig besluitvormingsproces is daarom essentieel.

Vervolg

De komende periode worden de maatregelpakketten verder uitgewerkt, vindt de plan-MER plaats en worden de gesprekken met gebruikers en belangenorganisaties voortgezet. Vervolgens worden de verschillende beheerplannen stapsgewijs ter besluitvorming voorgelegd aan de bevoegde gezagen. Gedeputeerde Staten blijven zich inzetten voor een tijdig vastgesteld beheerplan dat ecologisch effectief, juridisch houdbaar én uitvoerbaar is. Daarbij is het uitgangspunt dat zowel de Natura 2000-doelstellingen als de maatschappelijke en economische functies van de Deltawateren zo goed mogelijk worden geborgd.

Wij hopen dat u hiermee voldoende geïnformeerd bent. Zodra van het najaar meer bekend is zullen we u opnieuw informeren over de voortgang van dit traject en over belangrijke bestuurlijke keuzes die in de komende periode worden gemaakt.

vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.